

ЧАСТ II: СЧЕТОВОДНА ПОДГОТОВКА ЗА РАБОТА С ЕВРОТО

3. ПРЕВАЛУТИРАНЕ НА АКТИВИТЕ, ПАСИВИТЕ И КАПИТАЛА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА КАТО ЧАСТ ОТ АДАПТИРАНЕ НА СЧЕТОВОДНИТЕ СИСТЕМИ ЗА РАБОТА В ЕВРО

За предприятията в страната и за практикуващите счетоводители най-съществената част от текстовете на Закона за въвеждане на еврото в Република България са регламентирани в Глава четвърта: в Раздел I към нея се регламентира адаптирането на информационните системи и регистрите за работа в еврото, а в Раздел II Счетоводни документи се регламентират счетоводното отчитане и съставяне на счетоводните операции, във връзка с приемането на еврото като парична единица.

Съгласно чл. 48, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България на 01.01.2026 г. салдата по счетоводните сметки в левове се преизчисляват в евро в съответствие с правилата за превалутиране по чл. 12 и за закръгляване по чл. 13.

За целта всеки обект на счетоводно отчитане, наличен в счетоводните регистри към 31.12.2025 г. като актив и пасив, следва да се превалутира от левове в евро в съответствие с правилата по чл. 12, като се закръглява съгласно правилата по чл. 13. Изключение прави превалутирането на позициите на възнагражденията за положен труд¹⁸, които се превалутират по специфичните правила, регламентирани в чл. 45 от Закона за въвеждане на еврото в Република България.

¹⁸ Това се отнася и до паричните и социалните помощи, както и пенсиите по част първа от КСО и добавките към тях и гарантираните вземания по Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

Според нашия прочит на закона, превалутирането на активите, пасивите и собствения капитал, представяни в счетоводните регистри на предприятията към 31.12.2025 г., следва да се извърши в три последователни стъпки.

Първата стъпка за превалутиране на активите, пасивите и капитала на предприятията от левове в евро е аритметическото преизчисляване на позициите на счетоводните обекти на отчитане съгласно счетоводните регистри (оборотна ведомост) към 31.12.2025 г. от левове в евро, като се спазват правилата на превалутиране по чл. 12 чрез използване на официалния валутен курс от 1,95583 лева за 1 евро и правилата за закръгляне по реда на чл. 13 от Закона за въвеждане на еврото в Република България..

Втората стъпка, която следва да се извърши в разумния срок от 12 месеца, считано след 01.01.2026 г., е свързана с допълнителното превалутиране на:

- активите и пасивите, които се водят количествено, спазвайки правилата на чл. 48, ал. 3 от Закона за въвеждане на еврото в Република България;

- задълженията за възнаграждения за положен труд, определени в левове и които не са изплатени до 31.12.2025 година, спазвайки правилата на закръгляване, регламентирани в чл. 45, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България; и

- капитала на търговското дружество (акционерно дружество, командитно дружество с акции и дружество с ограничена отговорност), спазвайки правилата, регламентирани в чл. 30 – чл. 33 и в контекста на изискванията на чл. 48, ал. 5 от Закона за въвеждане на еврото в Република България.

Третата стъпка е отчитането на възникналите курсови разлики в резултат на преизчисляванията по **първа и втора стъпка**, *която следва да се извърши най-късно до 31.12.2026 г.*, с цел ефектът от допълнителното превалутиране по **втора стъпка** да се включи при съставяне на ГФО за 2026 година. Едва след изчисленията по стъпка трета предприятията ще деноминират в евро данните за активите, пасивите и капитала на предприятието, налични към 01.01.2026 г., което е необходимо условие за правилното текущо счетоводно отчитане в евро на всички стопански процеси

и събития, които ще настъпят през 2026 година и в следствие за първото счетоводно приключване и изготвяне на ГФО за 2026 година в евро.

При първата стъпка крайните салда по **абсолютно всички счетоводните сметки**, отчитани в счетоводните регистри към 31.12.2025 година, следва да се превалутират в евро, като се спазват изискванията на чл. 12 и чл. 13 от закона (без специфичното правило за закръглявания по чл. 45) и по този начин крайните салда към 31.12.2025 година в лева да се пренесат като начални салда към 01.01.2026 година в евро. По този начин се цели да има едно равнение между крайните салда за 2025 година с началните салда за 2026 година, тъй като всички сметки са превалутирани, като се използва официалният валутен курс от 1,95583, изразен с шест цифри с всичките пет знака след десетичната запетая, а закръгляванията се извършват до втория знак след десетичната запетая на базата на третия знак след десетичната запетая в съответствие с основното математическо правило за закръгляване:

1. когато третият знак след десетичната запетая е по-малък от пет, вторият знак след десетичната запетая остава непроменен;
2. когато третият знак след десетичната запетая е равен на или по-голям от пет, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с една единица.

По начало предприятията могат да имат очакване, че всички преизчислявания ще бъдат автоматично генерирани от счетоводния софтуер. Авторът допуска, че не всички счетоводни програми и системи ще направят точно това, поради което разписаният от нас механизъм в три стъпки може да се ползва или като основен способ или като контрола, която има за цел да провери дали счетоводният софтуер правилно и коректно е направил прехода от левове към евро.

Така превалутирайки сметка по сметка, която има крайно салдо – дебитно или кредитно в счетоводните регистри (например оборотна ведомост), ще можем да кажем, че крайното салдо на 2025 година в лева правилно е прехвърлено като начално салдо на 2026 година в евро. Предприятието може само да прецени и провери – ако крайното дебитно и кредитно салдо по оборотната

ведомост към 31.12.2025 г. е сума в размер на 100 000 лева, то началното салдо към 01.01.2026 г. следва да бъде сума в размер на 51 129,19 евро ($100\,000 \text{ лева} / 1,95583 = 51\,129,18811 = 51\,129,19$ евро). Всяка друга получена сума в евро би следвало да означава или че не са спазени основните правила на превалутиране по реда на чл. 12 и чл. 13 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, или ако все пак крайният сбор се различава с 0,01 или 0,02 евро – то тази разлика всъщност се е получила от сумиране на всички превалутирани счетоводни сметки и същата като незначителна би следвало да се осчетоводи и оповести в съответствие с принципа за същественост¹⁹. Тоест ако възникнат подобни незначителни и несъществени разлики от превалутирането, същите следва да се оповестят и представят като несъществени, с цел получаване на равнение между началните дебитни салда и началните кредитни салда в евро по счетоводната оборотна ведомост. Това означава, че ако сборът на превалутираните начални дебитни салда в евро към 01.01.2026 година са в размер на 51 129,20 евро (вместо 51 129,19 евро, колкото е превалутираната сума от 100 000 лева в евро), а в същото време сборът на превалутираните начални кредитни салда в евро към 01.01.2026 година са в размер на 51 129,21 евро, предприятието следва да отстрани незначителната разлика от 0,01 евро, като намали стойността на някоя от счетоводните сметки, имаща кредитно салдо – обикновено най-подходяща би била счетоводната сметка от раздела на собствения капитал – Неразпределена печалба от минали години или Непокрита загуба от минали години, тъй като по тази сметка предприятията отнасят идентифицираните фундаментални грешки при прилагане на препоръчителния подход по реда на СС 8 – Нетни печалби или загуби за периода, фундаментални грешки и промени в счетоводната политика.

Тук като основен проблем пред практикуващите счетоводи-

¹⁹ Виж точка 2.2 от Раздел II. Общи положения от Насоки за прилагане на Глава четвърта, Раздел II „Счетоводни документи“ от Закона за въвеждане на еврото в Република България.

тели ще възникне въпросът – кои по-точно сметки по време на първа стъпка – на синтетично или на аналитично ниво следва да бъдат превалутирани и закръглявани съгласно изискванията на чл. 12 и чл. 13 от закона. Тъй като, ако първо се превалутират счетоводните сметки на аналитично ниво от левове в евро и след това се съберат, за да се получи размерът на превалутираната сметка на синтетично ниво в евро, резултатът би могъл да се различава, ако директно синтетичната сметка бъде превалутирана от левове в евро по правилата а чл. 12 и чл. 13.

ПРИМЕР:

Сметка 411 – Вземания от клиенти – крайно салдо към 31.12.2025 година	Първи подход	Втори подход
Синтетична сметка 411 = 5 000 лева	$5\,000 / 1,95583 = 2\,556,45940 =$ 2 556,46 евро	X
<i>Аналитичност:</i>		
Клиент 1 = 1 200,56 лева	X	$1\,200,56 / 1,95583 = 613,83658 =$ 613,84 евро
Клиент 2 = 322,17 лева	X	$322,17 / 1,95583 = 164,72290 =$ 164,72 евро
Клиент 3 = 147,19 лева	X	$147,19 / 1,95583 = 75,25705 =$ 75,26 евро
Клиент 4 = 609,29 лева	X	$609,29 / 1,95583 = 311,52503 =$ 311,53 евро
Клиент 5 = 2 720,79 лева	X	$2\,720,79 / 1,95583 = 1\,391,11783 =$ 1 391,12 евро
ОБЩО ПРЕВАЛУТИРАНЕ	2 556,46 евро	2 556,47 евро